

สรุปการประชุมวิชาการนานาชาติ

“International Forum: Research Integrity - Challenges and Solutions”

วันที่ 5 สิงหาคม 2565 เวลา 13:00-16:00 น.

ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์โปรแกรม Webex Webinars

ผู้เข้าร่วมการประชุม

1. ศ.ดร.ยงยุทธ ยุทธวงศ์ ที่ปรึกษาอาวุโส ผู้อำนวยการ สวทช.
2. ศ.นพ.ประสิทธิ์ ผลิตผลการพิมพ์ รองผู้อำนวยการ สวทช.
3. ศาสตราจารย์วิจัย ดร.เจตสุมน ประจำศรี รองคณบดีฝ่ายวิจัย คณะเวชศาสตร์เขตร้อน มหาวิทยาลัยมหิดล
4. Dr. Simon Kolstoe Reader in Bioethics and University Ethics Advisor, University of Portsmouth
5. Mr. Chris Graf Research Integrity Director at Springer Nature
6. ศ.ดร.โสรัจจ์ หงส์สตารมภ์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
7. ศ.ดร.สุภา หารหนองบัว คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
8. นพ.กิตติศักดิ์ กุลวิชิต คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
9. รศ.ดร.พญ.สุธาทิพย์ พงษ์เจริญ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
10. รศ.ดร.สุภาภรณ์ ชีวะธนรักษ์ ที่ปรึกษาอธิการบดี ด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณวิจัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
11. ศ.ดร.วัชระ กสิณฤกษ์ คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
12. ศ.ดร.นพ.ภัทรชัย กীরตสิน รองอธิการบดีฝ่ายวิจัย มหาวิทยาลัยมหิดล
13. คุณพรพิมล อดัมส์ ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายวิจัย มหาวิทยาลัยมหิดล
14. ดร.บุษรี ฐิตาภวัฒน์กุล ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมจริยธรรมการวิจัย มหาวิทยาลัยมหิดล
15. ศ.นพ.ยง ภู่วรวรรณ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
16. รศ.ดร.พรรณณี ชีวินศิริวัฒน์ ผู้ช่วยคณบดี (ฝ่ายวิจัย) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
17. ศ.ดร.กิงกานัญญา เทพกาญจนา คณะกรรมการจริยธรรมงานวิชาการและงานวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
18. รศ.ดร.ดวงพร ภู่มะกา อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
19. ศ.ดร.เสมอ ถาน้อย รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและนวัตกรรม มหาวิทยาลัยพะเยา
20. ศ.ดร.สุจิตรา วงศ์เกษมจิตต์ รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
21. ดร.ณรงค์เดช รัตนานนท์เสถียร รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
22. ผศ.ดร.พรรณณี คอนจ่อหอ รองอธิการบดีฝ่ายยุทธศาสตร์การวิจัยและนวัตกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
23. ดร.อนันต์ พงศ์ธกุลพานิช รักษาการแทนรองอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก
24. รศ.ดร.กัมปนาท เทียนน้อย ผู้อำนวยการสำนักวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

- | | | |
|-----|---|--|
| 25. | รศ.ดร.ผณินทรา ธีรานนท์ | ผู้ช่วยอธิการบดีมหาวิทยาลัยพะเยา |
| 26. | ผศ.ดร.ฉั่มภิษา ตันตีสันติสม | ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร |
| 27. | อ.ดร.สรสุธี บัวพูล | ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายวิจัย
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร |
| 28. | ดร.นภฎญา ผู้พัฒน์ | ผู้อำนวยการรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ
มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ |
| 29. | ผศ.ดร.ปริญญา มูลสิน | ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี |
| 30. | รศ.ดร.สุบิน ยุระรัช | ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมและพัฒนางานวิจัย
มหาวิทยาลัยศรีปทุม |
| 31. | อ.ดร.อัครสิทธิ์ บุญส่งแท้ | ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ |
| 32. | ดร.นิวัฒน์ กังวานรังสรรค์ | คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล |
| 33. | Assist.Prof.Ronald Enrique Morales Vargas | มหาวิทยาลัยมหิดล |
| 34. | Dr. Wang Nguitrageool | มหาวิทยาลัยมหิดล |
| 35. | ดร.วัลลภา รูปสูง | มหาวิทยาลัยมหิดล |
| 36. | ผศ.ดร.รภัทธร นวณิตวรกุล | มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ |
| 37. | ผศ.ดร.วิภาวดี เสียงล้ำ | มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ |
| 38. | รศ.ดร.วิชณพงษ์ โพธิพิรุฬห์ | มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ |
| 39. | ศ.ดร.เกศรา ณ บางช้าง | วิทยาลัยแพทยศาสตร์นานาชาติจุฬาภรณ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ |
| 40. | รศ.ดร.ไพบุลย์ ศรีอรุโณทัย | สถาบันเทคโนโลยีนานาชาติสิรินธร
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ |
| 41. | ผศ.ดร.รุ่งทิพย์ ดวงแก้ว | คณะสหเวชศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ |
| 42. | ดร.นันทพงศ์ เขียนดวงจันทร์ | มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี |
| 43. | รศ.ดร.เบญจวรรณ ธรรมธนารักษ์ | มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ |
| 44. | ดร.วิรัตน์ ทองรอด | มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ |
| 45. | ผศ.ดร.ศาดรา สหัสทัศน์ | มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ |
| 46. | ผศ.สุภาวดี น้อยน้ำใส | มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม |
| 47. | ผศ.ดร.จิตศิริน ก้อนคง | มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม |
| 48. | ผศ.ดร.พดาร์ตน์ นิลเจียรนัย | มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม |
| 49. | ดร.หนึ่งฤทัย เมฆวาทต์ | มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ |
| 50. | อ.อรชума หนูน้อย | มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ |
| 51. | อ.ดร.สัณชัย เกียรติทรงชัย | มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย |
| 52. | ผศ.ดร.พงษ์ศักดิ์ นพรัตน์ | มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี |
| 53. | ดร.นงคราญ วงษ์ศรี | วิทยาลัยเซนต์หลุยส์ |
| 54. | ศ.ดร.วิภา สุจินต์ | สถาบันวิทยสิริเมธี |

55. ผศ.พัชรินทร์ เศรษฐชัยชนะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
56. คุณเฉลิมพล คุ่มพิทักษ์	มหาวิทยาลัยมหิดล
57. คุณสศุติ โชติรัตน์	มหาวิทยาลัยมหิดล
58. คุณศิริเศรษฐ์ บัณทุชัย	มหาวิทยาลัยมหิดล
59. คุณประดับ มีสวัสดิ์	มหาวิทยาลัยมหิดล
60. Khine Nwe Win	มหาวิทยาลัยมหิดล
61. คุณอัญชรี พรหมสกุล	ผู้ประสานงานโครงการคณะกรรมการจริยธรรม งานวิชาการและงานวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
62. คุณณมล วรปรีดา	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
63. คุณธนภรณ์ อุสาหะ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
64. คุณวีรยุทธ โตสิงหาราช	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
65. คุณจิตติมา สุวรัตน์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
66. คุณธนพล นิงสานนท์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
67. คุณศิริกัลยาณี มีฤทธิ์	กระทรวงสาธารณสุข
68. Toutou Viengsasai	Setthathirath Hospital, Laos
69. นางสาวอังคณา เจริญวรลักษณ์	ศูนย์เทคโนโลยีโลหะและวัสดุแห่งชาติ
70. นางสาวอศิรา เพ็องฟูชาติ	ศูนย์เทคโนโลยีโลหะและวัสดุแห่งชาติ
71. นางสาวโชติรส ดอกขัน	ศูนย์เทคโนโลยีโลหะและวัสดุแห่งชาติ
72. นางสาวดุชนฎี เสียมหาญ	ศูนย์เทคโนโลยีโลหะและวัสดุแห่งชาติ
73. นายอนุวัฒน์ เพ็ชรดำ	ศูนย์เทคโนโลยีโลหะและวัสดุแห่งชาติ
74. นางสาวเพชรพรรณ สนธิไทย	ศูนย์เทคโนโลยีโลหะและวัสดุแห่งชาติ
75. นางสาววรรณิ สุขบางนบ	ศูนย์เทคโนโลยีโลหะและวัสดุแห่งชาติ
76. นางสาววารภรณ์ ปานจันทร์	ศูนย์เทคโนโลยีโลหะและวัสดุแห่งชาติ
77. นางเบญจพร สุรารักษ์	ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ
78. นางสาวกาญจนา ดอกลัดดา	ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ
79. นายนิติพล ศรีมงคลพิทักษ์	ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ
80. นางสาวภมรี บิลมาศ	ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ
81. นางสาวศรินยา ใจตรง	ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ
82. นางสาวศิริธร เลิศพานิช	ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ
83. นางสาวสุกัญญา ยงเกียรติตระกูล	ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ
84. นายกิตติวุฒิ เกษมวงศ์	ศูนย์นาโนเทคโนโลยีแห่งชาติ
85. นางสาวอรทัย ล้ออุทัย	ศูนย์นาโนเทคโนโลยีแห่งชาติ
86. นางสุนมาศ ทัดพิทักษ์กุล	ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ
87. นายสุทธิพงศ์ ธีชัยพงษ์	ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ
88. นายเทอดศักดิ์ พรหมณะนันท์	ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ
89. นางสาวยุวดี ตาลาวนิช	ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ
90. นางสาวชุติกานต์ บุตรกีนรี	ศูนย์โอมิิกส์แห่งชาติ
91. นางสาวสิริกัญญาณ์ เนาวพันธ์	ฝ่ายบริหารโครงการความร่วมมือวิจัยขนาดใหญ่ สวทช.

- | | |
|-------------------------------------|---|
| 92. นางสาวศรภกนก ตั้งใจจิต | ฝ่ายความร่วมมือต่างประเทศ สวทช. |
| 93. นายศรัณยู แหลมหลัก | ฝ่ายความร่วมมือต่างประเทศ สวทช. |
| 94. นางสาวอาภาวรรณ จันทรวีภาค | ฝ่ายความร่วมมือต่างประเทศ สวทช. |
| 95. นางสาวณัฐนิชา พิณฑุโยธิน | ฝ่ายความร่วมมือต่างประเทศ สวทช. |
| 96. นางสาวพัชระ อ่ำประเสริฐ | ฝ่ายความร่วมมือต่างประเทศ สวทช. |
| 97. นางสาวพิมพ์สรรค์ เกิดโศคา | ฝ่ายความร่วมมือต่างประเทศ สวทช. |
| 98. นายภูริทัต สุปรียธิติกุล | ฝ่ายความร่วมมือต่างประเทศ สวทช. |
| 99. นางสาวอณณ์สุชา พุกษ์สุนันท์ | ฝ่ายพัฒนาคุณภาพการวิจัย สวทช. |
| 100. นางสาวอวิกา ชุ่นมงคล | ฝ่ายพัฒนาคุณภาพการวิจัย สวทช. |
| 101. นางสาวณัฐนันท์ เอี่ยมแจ่มพันธ์ | ฝ่ายพัฒนาคุณภาพการวิจัย สวทช. |
| 102. นางสาวสุพัตรา ลออรตันศักดิ์ | ฝ่ายพัฒนาคุณภาพการวิจัย สวทช. |
| 103. นางฐิติวรรณ เกิดสมบุญ | ฝ่ายส่งเสริมจริยธรรมการวิจัย สวทช. |
| 104. นางสาวธัญธร นิยมไทย | ฝ่ายส่งเสริมจริยธรรมการวิจัย สวทช. |
| 105. นางสาวรุจิกร ทรัพย์สมปอง | ฝ่ายส่งเสริมจริยธรรมการวิจัย สวทช. |
| 106. นางสาวรัตนพรรณ ภูมิตัน | ฝ่ายส่งเสริมจริยธรรมการวิจัย สวทช. |
| 107. นางสาวณัฐพัชร์ รักการ | ฝ่ายส่งเสริมจริยธรรมการวิจัย สวทช. |
| 108. นายเอกลักษณ์ เพชรชัยทอง | ฝ่ายโครงสร้างพื้นฐานและความมั่นคงปลอดภัยดิจิทัล สวทช. |

และบุคคลทั่วไป จำนวน 14 ท่าน

เปิดประชุมเวลา 13:00 น.

ศ.ดร.ยงยุทธ ยุทธวงศ์ อธิการบดีของนายกรัฐมนตรีนโยบายว่า การกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และที่ปรึกษาอาวุโสผู้อำนวยการ สวทช. กล่าวต้อนรับผู้เข้าร่วมประชุมจากมหาวิทยาลัยและสถาบันในเครือข่ายพันธมิตร TH-RIN: Thailand Research Integrity Network ที่มีสมาชิกกว่า 98 สถาบัน รวมทั้งผู้ที่สนใจ โดยท่ามกลางสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่พบว่านักวิจัยมีความกดดัน และความเร่งรีบในการตีพิมพ์ผลงานวิจัย ซึ่งหากเป็นไปอย่างขาดซึ่งจริยธรรมและจรรยาบรรณที่ดีแล้ว ก็อาจส่งผลกระทบต่อประโยชน์ที่สังคมและประเทศชาติจะได้รับ รวมถึงความเชื่อมั่นของสาธารณชนได้

ดังนั้น การจัดการประชุมในวันนี้ จึงถือเป็นโอกาสอันดีที่ผู้เข้าร่วมประชุมจะได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และได้รับทราบสถานการณ์การดำเนินงานด้านจริยธรรมการวิจัยของประเทศไทยและต่างประเทศผ่านมุมมองของผู้มีบทบาทสำคัญในวงการวิชาการ ได้แก่ นักวิจัย คณะกรรมการจริยธรรม และสำนักพิมพ์วารสารวิชาการ นอกจากนี้ ยังเป็นเวทีที่จะเปิดโอกาสให้ผู้แทนจากเครือข่ายพันธมิตร TH-RIN: Thailand Research Integrity Network ที่มีสมาชิกกว่า 98 สถาบัน ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานด้านจริยธรรมการวิจัยร่วมกัน ซึ่งจะร่วมเป็นกำลังสำคัญในการผลักดันงานด้านจริยธรรมการวิจัยให้กับประเทศ อันจะนำไปสู่การร่วมมือให้ฉันทามติ เพื่อให้ประเทศไทยมี Principle of Research Ethics : Application to Thailand ในอนาคตต่อไป

จากนั้น **Dr. Simon Kolstoe จาก University of Portsmouth** ได้ให้เกียรติบรรยายในหัวข้อ “Research Integrity, Ethics and Governance, and the new normal” โดยได้กล่าวถึงความท้าทายในการกำกับดูแลการวิจัยและจรรยาบรรณการวิจัยในช่วงที่ผ่านมา ซึ่งทุกคนได้ให้ความสนใจและหันมาทำวิจัยเกี่ยวกับโรคโควิด-19 มากขึ้น รวมทั้งการปรับปรุงขั้นตอนการทำงาน และสิ่งที่จำเป็นต้องทำเพื่อที่จะแก้ปัญหาและคิดค้นวิธีการใหม่ๆ ที่จะช่วยเหลือชุมชนวิจัย โดยโรคระบาดใหญ่นี้กระทบกับทุกๆ ชีวิตในโลก โดยมีผู้ช่วย

ที่เสียชีวิตเป็นจำนวนมากถึง 500 ล้านคน เทคโนโลยีที่เห็นได้ชัดคือ การพัฒนาวัคซีน และการปรับเปลี่ยน การใช้ยาที่มีอยู่แล้วกับผู้ป่วยที่ติดเชื้อไวรัส ซึ่งงานวิจัยนั้นต้องได้รับการตรวจสอบจากองค์กรที่เกี่ยวข้อง เช่น FDA โดยมีบทบาทสำคัญคือการกำกับดูแลการวิจัย ตรวจสอบผลการวิจัยและการสื่อสารผลการวิจัย เพื่อ ป้องกันไม่ให้มีการทุจริตผลการวิจัย

แม้ว่าปัจจุบันงานวิจัยเกี่ยวกับโควิด-19 ที่ถูกถอนหลังตีพิมพ์จะมีจำนวนใกล้เคียงกับงานวิจัยด้านอื่นๆ ก็ตาม แต่ก็ยังน้อยมากเมื่อเทียบกับจำนวนผลงานที่ถูกตีพิมพ์ในช่วงที่ผ่านมา ซึ่งอาจเกิดจากการที่ไม่ได้มีการ ตรวจสอบซ้ำภายหลังที่ตีพิมพ์แล้ว ตัวอย่างที่น่าสนใจในการถอนผลงานวิจัยในช่วงที่ผ่านมา คือ การใช้ ยาไฮดรอกซีคลอโรควิน (hydroxychloroquine) ซึ่งเป็นยาที่ใช้สำหรับรักษาและป้องกันโรคมาลาเรีย ในการรักษาโรคโควิด-19 ซึ่งถูกตีพิมพ์ในวารสารชั้นนำ ได้แก่ The Lancet และ The New England Journal of Medicine (NEJM) ซึ่งจากผลการตรวจสอบแม้จะพบว่าผลการวิจัยนั้นถูกต้อง แต่เนื่องด้วยเหตุผล ทางการเมืองในขณะนั้น ทำให้งานวิจัยนี้เป็นที่สนใจอย่างมาก และด้วยข้อมูลที่นำมาใช้ในการตีพิมพ์ไม่ได้มีการ เผยแพร่ให้คนทั่วไปเข้าถึงได้อย่างเพียงพอ และมีปัญหาเรื่องความโปร่งใส จึงทำให้ต้องถูกถอนไป ซึ่งการถอน ผลงานวิจัยในแต่ละครั้งได้ส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจต่อวงการวิทยาศาสตร์อย่างมาก ดังนั้น ในฐานะชุมชนนักวิจัยที่มีความรับผิดชอบ จึงต้องมีการพูดคุยและแลกเปลี่ยนร่วมกันในการดูแล ผลงานวิจัยให้มีความน่าเชื่อถือ

แม้ว่าจะมีหลักฐานเชิงประจักษ์และผลการวิจัยจำนวนมาก เช่น การใช้วัคซีนป้องกันโรคโควิด-19 หรือโรคอื่นๆ ก็ยังมีคนจำนวนหนึ่งที่ไม่ไว้วางใจและปฏิเสธที่จะรับการฉีดวัคซีน จากการที่สังคมขับเคลื่อน อย่างรวดเร็วและผลกระทบของการถอนงานวิจัยในอดีต ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความไม่ไว้วางใจของสาธารณชน แต่ก็ยังมีแนวโน้มที่ดีจากผลการสำรวจในประเทศอังกฤษปัจจุบันพบว่า คนทั่วไปยังให้ความไว้วางใจอย่างสูงใน นักวิทยาศาสตร์และแพทย์มากกว่านักการเมือง จึงเป็นที่มาว่าชุมชนวิจัยต้องให้ความสำคัญกับจริยธรรมการ วิจัยเพื่อส่งเสริมเพิ่มพูนความไว้วางใจนี้ โดย Dr. Simon ได้กล่าวถึงการศึกษาที่ได้รวบรวมสาเหตุของการ พฤติกรรมมิชอบทางการวิจัย โดยพบว่ามีความหลากหลายอย่างมาก ตั้งแต่ความผิดพลาดโดยสุจริตใจ ความสะเพร่า การขาดความสามารถ จนไปถึงการตั้งใจทุจริต ซึ่งการประพฤตินี้อาจเกิดจากความกดดันเรื่องเวลา ไปจนถึงการตั้งใจกระทำผิดจากความกดดันด้านการเงิน จึงต้องทำความเข้าใจความ กดดันดังกล่าว เพื่อหาวิธีแก้ไขและป้องกัน เพื่อลดแรงจูงใจในการประพฤตินี้ออก

ทั้งนี้ ได้สรุปต้นแบบของ การวิจัยที่ดี ซึ่งต้องมีองค์ประกอบสำคัญ 3 ส่วน ได้แก่

“Good” Research



1. Governance หรือ ธรรมาภิบาล ซึ่งเป็นการสร้างหลักประกันว่างานวิจัยนั้นดำเนินการสอดคล้อง กับนโยบายของสถาบันและหน้าที่ทางกฎหมาย ซึ่งควรมีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางที่ช่วยดูแลทางด้าน งานวิจัย กฎหมาย หรือการคุ้มครองข้อมูล เป็นต้น

2. Ethics หรือ จริยธรรม ซึ่งเป็นการสร้างหลักประกันว่างานวิจัยนั้นดำเนินการสอดคล้องกับแบบแผนการวิจัยและมีการคุ้มครองอาสาสมัครวิจัยอย่างเหมาะสม ซึ่งควรมีคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยที่ช่วยกำกับดูแลและสนับสนุนนักวิจัยให้สามารถดำเนินการวิจัยได้อย่างถูกต้อง
3. Integrity หรือ ความมีศีลธรรมจรรยาและความซื่อสัตย์ ซึ่งเป็นการสร้างหลักประกันว่างานวิจัยนั้นมีคุณค่าและนักวิจัยคำนึงถึงคุณงามความดีอยู่เสมอ

ในช่วงท้าย Dr. Simon ได้กล่าวโดยสรุปว่า เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่นักวิจัยต้องทำความเข้าใจว่าการจะสร้างความเชื่อมั่นและไว้วางใจให้กับสาธารณชน โดยเฉพาะในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 นี้ ควรดำเนินการวิจัยอย่างมีคุณภาพ ภายใต้กระบวนการต่างๆ ที่เข้มแข็ง ด้วยความโปร่งใสและตรวจสอบได้ มีการกำกับดูแลโดยคณะกรรมการจริยธรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งนักวิจัยควรได้รับการฝึกอบรมด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณการวิจัย โดยการส่งเสริมจากสถาบันต้นสังกัดร่วมด้วย หากทั้ง 3 องค์ประกอบนี้อยู่ในความเหมาะสมแล้ว ก็จะสามารถแก้ไขและจัดการกับสิ่งอันมิชอบมาพากลต่างๆ และยังสามารถแสดงให้เห็นถึงการมีระบบและกลไกการกำกับดูแลเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการประพฤติมิชอบทางการวิจัย

ศาสตราจารย์วิจัย ดร.เจตสมน ประจาศรี รองคณบดีฝ่ายวิจัย คณะเวชศาสตร์เขตร้อน มหาวิทยาลัยมหิดล ได้ให้เกียรติบรรยายในหัวข้อ “Responsibilities of Institutions in Establishing and Maintaining Research Integrity: Challenges, Opportunities and Solutions” โดยได้กล่าวถึงความรับผิดชอบของสถาบันในการจัดตั้งและรักษา Research Integrity และความสำคัญของการวิจัยอย่างมีความรับผิดชอบ (Responsible Conduct of Research) ซึ่งจะขาดไม่ได้สำหรับวิทยาศาสตร์และการวิจัยที่ดี และยังส่งเสริมจุดมุ่งหมายของการค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์และสภาพแวดล้อมการวิจัยที่ช่วยให้นักวิทยาศาสตร์สามารถทำงานให้ไปสู่เป้าหมายร่วมกันได้ และยังส่งเสริมให้เกิดความมั่นใจของประชาชนในความรู้ทางวิทยาศาสตร์และความก้าวหน้าเพื่อประโยชน์สาธารณะ รวมทั้งแสดงถึงความเป็นพลเมืองดีในการดำเนินการวิจัย ซึ่งในมหาวิทยาลัยนั้นการที่คณาจารย์ นักศึกษา และบุคลากรที่รายงานผลงานของตนอย่างซื่อสัตย์ ถูกต้อง และเป็นกลาง จะช่วยส่งเสริมความไว้วางใจของสาธารณชนในการวิจัย และเป็นต้นแบบการวิจัยอย่างมีจริยธรรมสำหรับชุมชนวิจัยและนักวิชาการรุ่นต่อไป ดังนั้น นักวิจัยจึงมีหน้าที่และความรับผิดชอบต่อต้องพิสูจน์ให้ได้ว่างานวิจัยของเรานั้นมีการดำเนินการที่ดี รักษาไว้ซึ่งจริยธรรมการวิจัย และนำเสนอผลงานวิจัยได้อย่างตรงไปตรงมาและเข้าใจได้

การประพฤติมิชอบทางการวิจัยที่ทราบกันดี เช่น การแต่งข้อมูลการวิจัย การปลอมแปลง หรือการลอกเลียนงานวิจัยของผู้อื่นมาใช้ แต่ทั้งนี้จะไม่รวมถึงข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นโดยสุจริต หรือมุมมองที่แตกต่างกันในการตีความหรือการตัดสินใจข้อมูลอย่างตรงไปตรงมา ซึ่งเป็นเรื่องปกติที่เกิดขึ้นได้ ไม่ถือว่าเป็นการประพฤติมิชอบทางการวิจัย โดยผู้ที่มีส่วนร่วมในกระบวนการที่รักษาจริยธรรมของชุมชนวิจัย ได้แก่

1. สถาบัน มีหน้าที่จัดทำนโยบาย เพื่อให้มั่นใจว่าจะมีการบริหารจัดการที่ดี
2. นักวิจัย มีหน้าที่ในการทำวิจัย และตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบ และจรรยาบรรณการวิจัย รวมถึงปฏิบัติตามระเบียบข้อกำหนดของสถาบัน
3. หน่วยงานจัดหาทุน มีหน้าที่สร้างความมั่นใจในการให้เงินทุนสำหรับการวิจัยที่มีคุณภาพ ผ่านการทบทวนอย่างเข้มงวด
4. กฎหมายและกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่รัฐบาลเป็นผู้กำหนด ทั้งที่เกี่ยวข้องกับการทำวิจัยโดยตรง หรือกฎหมายอื่นๆ ซึ่งนักวิจัยต้องปฏิบัติตามเพื่อไม่ให้เกิดการกระทำที่ผิดกฎหมาย
5. ผู้แจ้งเบาะแส เมื่อพบการกระทำที่อาจเกี่ยวข้องกับการประพฤติมิชอบทางการวิจัย ไปยังหน่วยงานผู้รับผิดชอบ

6. สำนักพิมพ์ มีหน้าที่ในการจัดทำกระบวนการกลั่นกรองและตรวจสอบผลงานวิจัย เพื่อการตีพิมพ์ เผยแพร่อย่างถูกต้องเหมาะสม

ความท้าทายหนึ่ง คือ ความคลุมเครือของการตัดสินใจว่าจะให้ดำเนินการวิจัยได้หรือไม่ ซึ่งไม่สามารถหาข้อสรุปได้จากการพิจารณาของคณะกรรมการกำกับดูแลการวิจัยและคณะกรรมการด้านจริยธรรม เนื่องจากอาจยังไม่มีกฎหมายที่ชัดเจนมารองรับในทางปฏิบัติ จึงเป็นที่มาที่มหาวิทยาลัยหรือสถาบันวิจัย ควรมีการจัดทำนโยบาย แนวทาง หรือคู่มือ ที่นักวิจัยหรือนักศึกษสามารถปฏิบัติตามได้ รวมทั้งอำนวยความสะดวก และมีการติดตามการดำเนินงาน ส่งเสริมวัฒนธรรมของความซื่อสัตย์ในการวิจัยผ่านการให้ความรู้และคำปรึกษา ซึ่งต้องอาศัยกำลังคนที่จะมาทำงานในส่วนนี้ได้อย่างต่อเนื่อง

ในส่วนของโอกาสที่อาจเกิดขึ้นได้ ได้แก่ การออกกฎหมายใหม่ที่ชัดเจน สามารถปฏิบัติตามได้ และเกี่ยวข้องกับงานวิจัยและจริยธรรมโดยตรง การพัฒนานโยบายของสถาบันเพื่อให้สอดคล้องกับบทบาทหรือกิจกรรมที่ดำเนินการอยู่ การจัดตั้ง Office for Research Integrity ซึ่งเป็นหน่วยงานที่จะบริหารจัดการด้านจริยธรรมการวิจัยของสถาบัน การสร้างเครือข่ายพันธมิตรด้านจริยธรรมการวิจัยซึ่งเป็นการดีที่จะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ซึ่งกันและกัน สุดท้ายควรมีโครงการเสริมสร้างศักยภาพสำหรับนักวิจัย นักศึกษา และบุคลากร เพื่อให้ชุมชนวิจัยปรับตัวให้ทันการเปลี่ยนแปลงของโลกและเทคโนโลยี

ทั้งนี้ ในระดับสถาบัน การแก้ไขปัญหาด้านจริยธรรมการวิจัยที่สำคัญ คือ การจัดทำนโยบายที่ดี ชัดเจน อย่างรวดเร็ว มีระบบเพื่ออำนวยความสะดวกนักวิจัย มีการฝึกอบรมนักวิจัยเพื่อแลกเปลี่ยนแนวความคิดหรือนโยบายใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อสถาบัน และได้ยกตัวอย่าง มหาวิทยาลัยมหิดล ที่ได้จัดตั้ง MU Center of Ethical Reinforcement for Research (MU-CERR) ซึ่งดำเนินงานด้านจรรยาบรรณและจริยธรรมการวิจัย โดยมีเป้าหมายของการดำเนินงานเพื่อให้มั่นใจว่ามีการจัดการฝึกอบรม พัฒนา ปรับปรุง และติดตามผลการดำเนินงานวิจัยอย่างมีความรับผิดชอบภายในมหาวิทยาลัย โดยมีการจัดตั้งคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สัตว์ทดลอง และความปลอดภัยทางชีวภาพในการใช้เชื้อโรคและพิษจากสัตว์ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการทำวิจัย นอกจากนี้ ยังมีการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับข้อตกลงการใช้ตัวอย่างชีวภาพ และการแบ่งปันข้อมูลจากการวิจัยด้วย ซึ่งในระดับของคณะเองก็มีการดำเนินงานเช่นเดียวกัน โดยมีการพัฒนาระบบ Self Assessment Form เพื่อเป็นรายการตรวจสอบให้แก่นักวิจัยได้ทราบว่าโครงการวิจัยของตนจะต้องส่งข้อมูลและขออนุมัติจากคณะกรรมการใดบ้างก่อนที่จะเริ่มดำเนินงาน

ในช่วงท้าย ศาสตราจารย์วิจัย ดร.เจตสุมน ยังให้ข้อมูลถึงกฎหมายรวมถึงข้อบังคับมหาวิทยาลัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย เช่น พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 ซึ่งหากผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามอาจต้องโทษจำคุกหรือถูกปรับได้ และข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหิดล ว่าด้วยจรรยาบรรณบุคลากรและนักศึกษาของมหาวิทยาลัยมหิดลและการดำเนินการทางจรรยาบรรณ ที่บุคลากรต้องปฏิบัติตาม ทั้งนี้ มหาวิทยาลัยยังมีกระบวนการในการการรับเรื่องร้องเรียนการประพฤติมิชอบทางการวิจัย ที่จะแจ้งให้แก่คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องรับทราบ และเข้าสู่กระบวนการตรวจสอบ เพื่อประเมินความรุนแรงและเตรียมวิธีการรับมือต่อไป โดยสรุปแล้ว งานวิจัยใดๆ หากผู้ทำงานวิจัยทำงานอย่างโปร่งใส (Transparency) ยึดมั่นในจรรยาบรรณ และปฏิบัติตามจริยธรรมอยู่เสมอ โดยทำเพื่อประโยชน์ของสาธารณะเป็นสำคัญ ก็จะทำให้สามารถดำเนินงานวิจัยที่ดีและมีคุณภาพได้

Mr. Chris Graf จาก Springer Nature ได้ให้เกียรติบรรยายในหัวข้อ “How Publishers Respond to New Challenges for Ensuring Research Integrity” โดยได้กล่าวถึงบทบาทของผู้ตีพิมพ์ เผยแพร่ผลงานวิจัยและความท้าทายทางด้านจริยธรรมในยุคปัจจุบัน เมื่อพูดถึงจริยธรรมการวิจัยก็จะเกี่ยวข้องกับความน่าเชื่อถือของงานวิจัย โดยจะเห็นได้จากบล็อกที่ชื่อว่า Absolutely Maybe ซึ่งรวบรวมข้อมูล

เกี่ยวกับความน่าเชื่อถือของงานวิจัยในแต่ละช่วงเวลาในหลายปีที่ผ่านมา ซึ่งในปี ค.ศ. 2000 ได้มีการพูดถึง การทำซ้ำได้ของงานวิจัยมากขึ้น อย่างในงานวิจัยหัวข้อ Why most research findings are false “landed like a bomb” โดย Prof. John Ioannidis และจากบทความของ Prof. Dorothy Bishop (University of Oxford, UK) ได้พูดถึงงานวิจัยด้าน meta-science ที่มีความก้าวหน้าอย่างมาก เมื่อมีข้อกังวลเกี่ยวกับการ วิจัยเกิดขึ้นก็ไม่สามารถละเลยได้ต่อไป จึงต้องนำมาพูดคุยกันอย่างเปิดเผยเพื่อแก้ปัญหา เมื่อมองในมุมมอง ปัจจุบันสื่อสังคมออนไลน์สามารถหยิบยก สำนวน หรือมีการวิพากษ์วิจารณ์ได้มากขึ้น และในกระบวนการ peer review ก็ไม่ใช่เพียงแค่ทำในตอนท้ายของงานวิจัยเท่านั้น แต่ควรย้อนกลับไปดูแลตั้งแต่การเริ่มต้นใน ขั้นตอนการตั้งโจทย์วิจัย และควรมีการเปิดเผยให้เห็นข้อมูลทั้งหมดตั้งแต่เริ่มต้น

ในแง่ของการทำงานวิจัยอย่างมีความรับผิดชอบนั้น ยังมีมุมมองที่มากกว่าการทำซ้ำได้ของงานวิจัย หรือไม่ คือ ผลกระทบที่ตามมาของการประพุดติมิชอบทางการวิจัย จากหลักฐานเป็นลายลักษณ์อักษรที่ส่งไป ยังคณะกรรมการสภาผู้แทนราษฎรแห่งสหรัฐอเมริกาด้านวิทยาศาสตร์ อวกาศ และเทคโนโลยีว่าด้วยการ สอบสวนและการกำกับดูแล เพื่อให้คณะกรรมการพิจารณาเรื่อง “Paper mills” และการประพุดติมิชอบ ทางการวิจัย ซึ่งได้ให้คำนิยามของ Paper mills ว่าเป็นองค์กรที่ดำเนินการโดยมิชอบในการปกปิดระบบการ จัดการและกลไกที่ใช้ในการเขียนและตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยทางวิทยาศาสตร์ ทำให้เกิดบทความและ ผลงานทางวิชาการจำนวนมากที่ไม่ชอบมาพากล ส่งผลกระทบต่อด้านคุณภาพและจริยธรรมการวิจัย จากรายงานการวิจัยเรื่อง Paper Mills โดย Committee on Publication Ethics (COPE) ร่วมกับ STM ซึ่งเป็นหน่วยงานให้คำปรึกษาด้านมาตรฐานการตีพิมพ์ จากการวิเคราะห์ข้อมูลบทความทางวิชาการจำนวน กว่า 53,000 ฉบับ ได้ค้นพบว่าหลายสาขาวิชา มีสัญญาณบ่งชี้ว่าบทความจำนวน 2-46% มาจาก Paper mills ซึ่งถือเป็นแนวโน้มที่น่ากังวลเป็นอย่างมาก

จากตัวเลขดังกล่าวทำให้เกิดกิจกรรม 2 ส่วน ได้แก่ Pre-publication submission review ซึ่ง กระบวนการนี้ถูกนำมาใช้มากขึ้นในการระบอบบทความที่ต้องสงสัยในช่วงต้นของการตีพิมพ์ โดยมีการจัด ฝึกอบรมให้ความรู้แก่ทีมบรรณาธิการและผู้ทบทวน (reviewer) บทความที่ต้องสงสัยจะถูกส่งต่อไปยังทีม Research Integrity ของวารสารเพื่อการวิเคราะห์เชิงลึก และจัดการเพิ่มเติม เช่น ไม่ตีพิมพ์เผยแพร่ หรือ นำมาใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงเพื่อใช้ตรวจสอบบทความอื่นในอนาคต ด้วยองค์ความรู้นี้ STM จึงได้ลงทุนและริเริ่ม โครงการพื้นฐานสำคัญร่วมกันกับสำนักพิมพ์ในการต่อสู้กับปัญหา Paper mills อีกส่วนหนึ่งคือ Publication review and retraction เป็นกระบวนการหลังจากบทความต้องสงสัยถูกตีพิมพ์ไปแล้ว โดยกระบวนการนี้ ต้องการระดับของการตรวจสอบ ซึ่งสถานการณ์ปัจจุบันพบว่ามีความอยู่ในระยะนี้เป็นจำนวนมาก และมี แนวโน้มเพิ่มมากขึ้นในอนาคตอย่างแน่นอน แต่แนวทางที่มีอยู่ใช้เวลาพอสมควรในการที่จะถอดถอนบทความ ที่ละฉบับ ผู้ตีพิมพ์จึงต้องปรับตัวและทบทวนแนวทาง โดยจัดทำข้อเสนอแนะขึ้นจากการทำงานร่วมกันของ หลายฝ่าย เช่น ผู้วิจัยที่ทำหน้าที่เป็น peer review แหล่งทุน และสถาบันวิจัย เพื่อให้มีรูปแบบและเทคโนโลยี ตรวจสอบและถอดถอนบทความทางวิชาการได้หลายฉบับในครั้งเดียว

ล่าสุดได้มีการเปิดตัว The STM Integrity Hub เฟสแรกในการริเริ่มจากสมาคม STM และสมาชิกใน อุตสาหกรรมนี้ เพื่อจัดการกับปัญหาดังกล่าวได้ดียิ่งขึ้น จากการรวบรวมองค์ความรู้และแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ท้ายที่สุดแล้ว เราไม่อาจคาดหวังให้กระบวนการหรือผู้มีหน้าที่เป็น peer review จัดการแก้ปัญหาเรื่องของการประพุดติมิชอบทางการวิจัยได้โดยลำพัง จึงต้องผสมผสานความพยายาม โดยเริ่มจาก ชุมชนของ peer review เพื่อคอยสอดส่องซึ่งกันและกัน และทำงานร่วมกันด้วยความเคารพ ในขณะเดียวกัน ผู้ตีพิมพ์ก็ต้องใช้บุคลากรและเทคโนโลยีที่จะสกัดกั้นไม่ให้ผลงานวิจัยที่ไม่มีคุณภาพได้รับการตีพิมพ์ โดยการ ทำงานวิจัยอาจต้องเปิดกว้างมากขึ้น มีการแบ่งปันข้อมูล และคำนึงถึงจริยธรรมการวิจัยควบคู่กัน

ในช่วงท้าย Mr. Chris Graf ได้ฝากข้อคิดเห็นไว้ โดยอ้างอิงคำกล่าวของ Prof. Malcolm Macleod (University of Edinburgh) นักวิจัยส่วนใหญ่อาจเห็นว่าหน่วยงานทางด้าน Research Integrity ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับพวกเขาโดยตรง เป็นเรื่องของคนที่ทุจริตเท่านั้น แต่ที่จริงแล้วหน่วยงานเหล่านี้จะสามารถช่วยอำนวยความสะดวกให้แก่ นักวิจัยในการทำงาน หากคุณภาพของงานวิจัยนั้นสามารถปรับปรุงให้ดีขึ้นได้แม้เพียงเล็กน้อย ก็อาจจะส่งผลโดยรวมต่อ Research Integrity ของการวิจัยที่ดีขึ้นในระดับที่กว้างขวาง สุดท้ายแล้วจึงต้องอาศัยการทำงานร่วมกันของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เพื่อให้การกำกับดูแลด้านจริยธรรมการวิจัยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้ตีพิมพ์ก็มีบทบาทสำคัญและสามารถทำประโยชน์ในส่วนนี้ได้ด้วยเช่นกัน

ศ.นพ.ประสิทธิ์ ผลิตผลการพิมพ์ รองผู้อำนวยการ สวทช. ได้ให้เกียรติบรรยายในหัวข้อ “The Role of TH-RIN on International Research Integrity Network” โดยได้กล่าวความสำคัญของเครือข่ายความร่วมมือทางด้านจริยธรรมการวิจัย (Research Integrity) อันจะนำไปสู่การร่วมให้ฉันทามติ เพื่อให้ประเทศไทยมี Principle of Research Ethics : Application to Thailand ในอนาคตต่อไป โดยที่มาของเครือข่ายพันธมิตร TH-RIN: Thailand Research Integrity Network เกิดจาก สวทช. โดยฝ่ายส่งเสริมจริยธรรมการวิจัย หรือ Office of Research Integrity (ORI) ได้จัดงานสัมมนาขึ้นหลายครั้งระหว่างเครือข่ายมหาวิทยาลัยหลัก 11 แห่ง และสถาบันวิจัย เพื่อแบ่งปันมุมมองและกิจกรรมที่เกี่ยวกับ Research Integrity ให้เกิดการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ซึ่งถือเป็นเวลาอันเหมาะสมที่จะมีการจัดตั้งเครือข่ายพันธมิตร TH-RIN โดยปัจจุบันมีสมาชิกกว่า 98 สถาบัน เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ด้าน Research Integrity และสร้างความร่วมมือทั้งระดับประเทศและนานาชาติ โดยในระดับประเทศได้มีการจัดประชุมวิชาการขึ้นหลายครั้งเพื่อจัดผลักดันให้มีการจัดทำร่าง Principle of Research Ethics : Application to Thailand และยังมีความพยายามที่จะประสานงานต่อไปหน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับดูแลการวิจัย ได้แก่ สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) และ สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (สอวช.) ในระดับนานาชาติได้มีการจัดการประชุมวิชาการนานาชาติเป็นประจำทุกปี รวมทั้งเป็นตัวแทนเข้าร่วมใน Asia Pacific Research Integrity Network (APRI) และ World Conferences on Research Integrity (WCRI) ทั้งนี้ ควรมีการขยายเครือข่ายความร่วมมือนี้เพื่อให้เกิดความครอบคลุมในประเทศไทยมากขึ้น นอกจากนี้ สวทช. เองก็ได้มีการผลิตสื่อการเรียนรู้และคู่มือด้านคุณภาพและจริยธรรมที่แบ่งปันและสามารถเข้าถึงได้ในวงกว้าง

จากนั้น ศ.นพ.ประสิทธิ์ ได้เปิดโอกาสให้ผู้แทนจากมหาวิทยาลัยต่างๆ และผู้เข้าร่วม ให้ข้อคิดเห็นและร่วมอภิปรายเกี่ยวกับประเด็น Research Integrity ของแต่ละสถาบัน โดยได้กล่าวเริ่มต้นว่า ประเด็นหลักในการมีเครือข่ายพันธมิตร TH-RIN เริ่มต้นจากการสำรวจระบบและความพร้อมด้าน Research Integrity ของแต่ละสถาบัน ซึ่งส่วนใหญ่ยังขาดทรัพยากรที่จำเป็นทั้งประสบการณ์และบุคลากร จึงอาจมีการรวบรวมข้อมูลและและเครื่องมือพื้นฐานร่วมกันเพื่อเป็นแหล่งความรู้ที่สามารถเข้าถึงและแบ่งปันให้แก่สถาบันในเครือข่ายได้อย่างกว้างขวาง มีการจัดการประชุมวิชาการร่วมกันเพื่อสร้างการสนับสนุนและสร้างความตระหนักด้าน Research Integrity ไปพร้อมกัน ประเด็นถัดไปคือการสอบสวนในกรณีเกิดพฤติกรรมมิชอบทางการวิจัย ส่วนนี้ควรแม้จะเป็นหน้าที่ของสถาบันต้นสังกัด แต่อาจมีการประสานงานร่วมกันหรือเป็นตัวกลางในการให้แต่ละมหาวิทยาลัยได้ข้อมูลพร้อมกัน ในกรณีที่เป็นการวิจัยสหสถาบัน และที่สำคัญคือการผลักดันให้เกิด statement กลางที่ทุกแห่งสามารถนำไปใช้เป็นแกนกลางในการจัดทำนโยบายของสถาบันได้ โดย ศาสตราจารย์วิจัย ดร.เจตสุมน ได้ให้ข้อมูลว่า ในส่วนนี้คงเป็นการตัดสินใจในระดับผู้บริหารหรืออธิการบดีของมหาวิทยาลัย เพื่อให้เกิดข้อตกลงร่วมกัน

ศ.ดร.ยงยุทธ ได้ให้ความเห็นว่า เราอาจจะเน้นเรื่องการประชุมร่วมกันปีละ 1-2 ครั้ง แต่สิ่งที่น่าจะต้องดูบุคลากรโดยเฉพาะนักวิจัยน่าจะเป็นตัวอย่างกรณีศึกษาที่เป็นรูปธรรมในด้าน Research Integrity

ทั้งที่เหมาะสมและไม่เหมาะสม หากเรามีกรณีตัวอย่างจริงที่ไม่ได้ระบุตัวบุคคล โดยอาจารย์รวบรวมกรณีตัวอย่างจากสถาบันเครือข่ายพันธมิตร TH-RIN เพื่อช่วยกันวิเคราะห์ พร้อมอธิบายบทสรุปที่ถูกต้องตามหลักการ เพื่อให้ นักวิจัยได้เรียนรู้ซึ่งกันและกันจากประสบการณ์จริงก็จะเป็นการดีมาก

ศาสตราจารย์วิจัย ดร.เจตสุมน ได้ให้ข้อมูลว่า หากเป็นการตั้งเป้าหมายว่าใน 1 ปี อยากเห็นความคืบหน้าในการดำเนินการด้าน Research Integrity ของสถาบันเครือข่าย อาจจัดให้แต่ละที่พัฒนากระบวนการพื้นฐานอย่างน้อย 1 กระบวนการ ที่ผ่านการปรึกษาหารือจากผู้บริหารสถาบัน ซึ่งอาจเป็นการจัดให้มีหน่วยงานหรือการดำเนินงานที่สนับสนุนการวิจัยของสถาบัน เช่น การจัดให้มีคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ที่มีองค์ประกอบถูกต้องตามหลักสากล หรือการมี ORI และนำเข้ามารายงานและแบ่งปันร่วมกันเพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานได้

ศ.ดร.ยงยุทธ ได้กล่าวว่าอาจเป็นการดีที่จะนำความรู้ที่ได้จากการบรรยายของ Dr. Simon เรื่อง วงกลมองค์ประกอบสำคัญ 3 ส่วน ของการวิจัยที่ดี ซึ่งเป็นต้นแบบที่ดีมาก โดยส่วนแรกคือ Governance อธิการบดีสามารถช่วยส่วนนี้ได้ แต่ส่วนที่เหลือคือ Ethics และ Integrity ตรงนี้ต้องมาจากพฤติกรรมและการปฏิบัติของผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นสำคัญ

Dr. Simon กล่าวว่า เป็นความท้าทายที่จะมีการบริหารจัดการผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งต้องมีทั้งผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางและผู้เชี่ยวชาญด้านจริยธรรมการวิจัย โดยควรแจกแจงให้ชัดเจนว่าในแต่ละส่วนของต้นแบบนี้ใครจะเป็นผู้ทำหน้าที่กำกับดูแล และมีหน้าที่รับผิดชอบอย่างไร โดยการทำงานทั้ง 3 ส่วน จะช่วยให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่เราคุยกันวันนี้มากขึ้น แต่โดยส่วนตัวแล้ว Dr. Simon ให้ความสำคัญและมุ่งเน้นไปที่ตัวนักวิจัยเป็นหลัก โดยควรมีการอบรมให้ความรู้แก่นักวิจัยจะต้องปฏิบัติตามต้นแบบนี้ให้ถูกต้องเหมาะสมและมีจริยธรรมได้อย่างไร ศาสตราจารย์วิจัย ดร.เจตสุมน ได้กล่าวว่าในสหรัฐอเมริกาอำนาจที่จะอนุมัติให้โครงการวิจัยสามารถดำเนินการได้นั้นขึ้นอยู่กับกลไกของสถาบัน เช่น ในมหาวิทยาลัยก็คืออธิการบดี แต่ในทางปฏิบัติของไทยไม่ได้เป็นเช่นนั้น หากคณะกรรมการจริยธรรมให้การอนุมัติโดยให้ความสนใจเพียงแต่ด้านจริยธรรมเท่านั้น โดยอาจไม่ได้คำนึงถึงกฎหมาย หากเกิดปัญหาด้านกฎหมายแล้ว อธิการบดีหรือผู้บริหารสถาบันก็จะต้องเป็นผู้รับผิดชอบ แต่หากจะให้งานวิจัยทุกงานต้องผ่านฝ่ายกฎหมายของสถาบันก่อนก็อาจจะไม่เหมาะสมนักในทางปฏิบัติในไทย ทั้งนี้ ในไทยก็ยังไม่มีความหมายมารองรับเรื่องการวิจัยโดยตรง

Dr. Simon ได้กล่าวว่า กฎหมายหลายฉบับสามารถนำมาใช้กับงานวิจัยได้ จึงเป็นไปได้เลยที่จะมีคณะกรรมการจริยธรรมที่สามารถดูแลครอบคลุมทั้งหมด โดยเฉพาะในปัจจุบันที่งานวิจัยมีความซับซ้อน เพราะฉะนั้นคำตอบหนึ่งที่จะสามารถแก้ปัญหานี้ได้คือ เราจะต้องให้ความชัดเจนกับนักวิจัยว่างานวิจัยนั้นจะต้องผ่านขั้นตอนใดบ้างก่อนเริ่มดำเนินการ โดยจัดทำระบบและขั้นตอน พร้อมให้ความรู้และมีการสื่อสารอย่างชัดเจน จัดทำรายการตรวจสอบให้นักวิจัย และคอยกระตุ้นให้นักวิจัยได้ตระหนักถึงการปฏิบัติตามขั้นตอนที่กำหนด ทั้งนี้ เมื่อพูดถึงองค์ประกอบมากมายของวัฒนธรรมของการวิจัย อาจทำให้นักวิจัยเกิดความสับสนว่าจะต้องทำอะไรก่อนหลัง ดังนั้น ความชัดเจน และ National statement จึงเป็นสิ่งสำคัญมากที่จะระบุไว้ก่อนที่จะทำงานวิจัยจะต้องสิ่งใดก่อนตามลำดับ โดยมีผู้ลงนามรับรองอย่างชัดเจน

รศ.ดร.พญ.สุธาทิพย์ พงษ์เจริญ จาก มหาวิทยาลัยนเรศวร เห็นด้วยกับ Dr. Simon ที่คณะกรรมการจริยธรรมไม่สามารถดูแลได้ในหมดทุกด้าน อย่างในมหาวิทยาลัยนเรศวรเองก็มีการเชิญนักกฎหมายมาให้ความรู้ในเรื่องทรัพย์สินทางปัญญา และจากการเป็นคณะกรรมการจริยธรรมมากกว่า 10 ปี ก็ได้รับความเห็นจากนักวิจัยว่าเรามักจะคอยจับผิดนักวิจัยอยู่เสมอ จึงคิดว่าเราจะต้องสร้างสมดุลระหว่างการจับผิดกับการปกป้องอาสาสมัครในงานวิจัย และการพูดคุยในวันนี้ก็ประโยชน์อย่างมาก

นพ.กิตติศักดิ์ กุลวิจิต จาก จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้กล่าวว่าพร้อมให้การสนับสนุนการสร้างเครือข่ายพันธมิตร TH-RIN นี้อย่างมาก ซึ่งเป็นการตอบโจทย์ในการสร้างความตระหนัก การแบ่งปัน และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ แต่อย่างไรก็ดี วิธีการนี้อาจเป็นคำตอบสุดท้าย เราควรจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการดำเนินงานระดับประเทศที่มีเขตอำนาจหน้าที่เป็นของตนเอง ซึ่งจะเป็นหน่วยงานกลางที่ช่วยอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในกรณีที่เกิดปัญหาด้านจริยธรรมขึ้น โดยเฉพาะการวิจัยร่วมระหว่างสถาบัน

Dr. Simon ได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมในกรณีนี้ว่า ในอังกฤษเองมีความพยายามที่จะจัดตั้งคณะกรรมการระดับประเทศขึ้นมาเหมือนในลักษณะที่ นพ.กิตติศักดิ์ กล่าว ซึ่งใช้เวลาถึง 4 ปี ในการจัดตั้ง แต่พบว่าอำนาจหน้าที่ก็ยังไม่ชัดเจน โดยปัญหาหนึ่งที่พบคือคณะกรรมการไม่สามารถทำงานได้ดีพอในการที่จะสร้างความแตกต่างระหว่างการประพฤติมิชอบทางการวิจัยกับการสืบสวนสอบสวนและรับมือกับการประพฤติมิชอบเหล่านั้น รวมไปถึงสิ่งที่เราได้พูดกันไปทั้งหมดในวันนี้ ไม่ว่าจะเป็น จริยธรรม การกำกับดูแลความสามารถในการทำซ้ำได้ หรือการตีพิมพ์ จึงคิดว่าสิ่งที่จำเป็นสำหรับอังกฤษหรือไทยเองคือการมีหน่วยงานที่สามารถประสานการสืบสวนสอบสวนทางด้านการประพฤติมิชอบทางการวิจัยได้ เพื่อให้ทราบข้อมูลระหว่างสถาบันและป้องกันไม่ให้เกิดซ้ำ จึงเห็นด้วยเพียงครั้งเดียวที่จะใช้หน่วยงานระดับชาติที่มีอำนาจ ในวงการวิทยาศาสตร์หรือการวิจัยการมีคณะกรรมการที่ปรึกษาอาจเป็นประโยชน์มากกว่า

Mr. Chris ได้กล่าวเสริมให้เรื่องการผลักดันให้มีแนวปฏิบัติในการวิจัยที่ดี ซึ่งขึ้นอยู่กับแรงจูงใจที่ทำให้มีการทำวิจัยขึ้นมาและต้องพิจารณาที่ผู้วิจัยเป็นสำคัญ ในส่วนของการจัดตั้งหน่วยงานกลางมากำกับดูแลการวิจัยในสหรัฐอเมริกา ก็พบว่าคณะกรรมการดังกล่าวมีหน้าที่ค่อนข้างจำกัดคือดูแลงานวิจัยที่ได้รับทุนจากรัฐบาลเท่านั้น การจะจัดตั้งหน่วยงานกลางที่มีอำนาจนี้ต้องมีกฎหมายรองรับในการจัดตั้ง ซึ่งมหาวิทยาลัยเองก็มีเขตอำนาจของตนเช่นกัน ดังนั้น ประเด็นนี้จึงค่อนข้างมีความซับซ้อนและปฏิบัติได้ยาก และแนวคิดของการประพฤติมิชอบทางการวิจัยคือการพูดถึงเรื่องเจตนาที่จะหลอกลวงเพื่อตีพิมพ์ผลงานวิจัยซึ่งต้องอาศัยการสอบสวน แต่เรามักจะไปไม่ถึงจุดนั้นเมื่อพบว่างานวิจัยมีข้อมูลที่ไม่ถูกต้องก็ทำการถอดถอนบทความนั้นไป ดังนั้น การดำเนินการสองสิ่งนี้จึงมีแนวคิดที่แตกต่างกันโดยสิ้นเชิง

ทั้งนี้ ศ.ดร.ยงยุทธ มองว่าชุมชนวิจัยระหว่างประเทศควรตระหนักถึงปัญหาในประเทศที่ยังไม่พัฒนา รวมถึงประเทศที่มีรายได้ปานกลางอย่างประเทศไทย จากความท้าทายในการตีพิมพ์ผลงานวิจัยที่นักวิชาการต้องเผชิญ ทั้งเรื่องคุณภาพและทุนทรัพย์

ในช่วงท้ายของการประชุม ศ.นพ.ประสิทธิ์ ได้กล่าวขอบคุณ ศ.ดร.ยงยุทธ วิทยาการ และผู้เข้าร่วมงานทุกท่าน ที่ได้แสดงความเห็น และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในประเด็นที่เป็นประโยชน์ซึ่งกันและกัน ถือเป็นการประชุมที่ได้ความรู้เป็นอย่างมาก

ปิดประชุม เวลา 16.00 น.

นางสาวรุจิกร ทรัพย์สมpong
ผู้สรุปรายงานการประชุม
นางฐิติวรรณ เกิดสมบุญ
ผู้ตรวจรายงานการประชุม